

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/163/2018
Identifikačné číslo spisu: 1112213189
Dátum vydania rozhodnutia: 28.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1112213189.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Heineken Slovensko, a. s., so sídlom v Hurbanove, Novozámocká č. 2, IČO: 36 528 391, zastúpenej JUDr. Allanom Břhmom, advokátom so sídlom v Bratislave, Jesenského č. 2, proti žalovanej Sociálnej poisťovni, so sídlom v Bratislave, 29. augusta č. 8, IČO: 30 807 484, o zaplatenie 22 970,80 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 12 C 194/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. marca 2017 sp. zn. 5 Co 65/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa žalobou podanou 2. mája 2012 domáhala zaplatenia sumy 22 970,80 € tvrdiac, že na ňu má nárok podľa § 44b ods. 2 a § 44g ods. 1 zákona č. 274/1994 Z.z. o Sociálnej poisťovni (ďalej len „zákon č. 274/1994 Z.z.“), lebo v zmysle rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota z 25. novembra 2008 č.k. 11 C 60/2005-213 (potvrdeného rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. mája 2009 sp. zn. 16 Co 98/2009), ktorý nadobudol právoplatnosť 7. júla 2009, zaplatila 3. augusta 2009 svojmu zamestnancovi Y. náhradu škody spôsobenú pracovným úrazom 22. mája 2003 (§ 195 Zákonníka práce).

2. Okresný súd Bratislava I (ďalej „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. júna 2013 č.k. 12 C 194/2012-72 žalobu zamietol. Vychádzal z toho, že žalobkyňa vznikla škoda 3. augusta 2009, kedy poškodenému zamestnancovi zaplatila sumu a/ 17 028,48 € (náhradu mimoriadneho zvýšenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia) a b/ 3 093,32 € (náhradu trov). Dvojročná subjektívna premlčacia doba, v ktorej podliehalo premlčaniu žalobou uplatnené právo na náhradu škody, začala plynúť týmto dňom a uplynula ešte pred podaním žaloby. Vzhľadom na účinne vznesenú námietku premlčania žalovanou nebolo možné žalobe vyhovieť.

3. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. januára

2016 sp. zn. 5 Co 1/2014 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni do troch dní 22 970,80 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,5 % ročne od 10. septembra 2011 do zaplatenia; žalovanej uložil tiež povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania.

3.1. Odvolací súd vychádzal z toho, že Y., zamestnanec žalobkyne, utrpel 22. mája 2003 pracovný úraz, v čase ktorého bola zodpovednosť žalobkyne poistená u žalovanej v zmysle § 44a ods. 1 zákona č. 274/1994 Z.z. Žalobkyni bola právoplatným rozhodnutím súdu uložená povinnosť zaplatiť poškodenému zamestnancovi náhradu škody. Žalobkyňa túto povinnosť splnila 3. augusta 2009. V právnom poriadku Slovenskej republiky bola zodpovednosť za škodu na zdraví zamestnanca upravená do 1. januára 2004 v Zákonníku práce, pričom zodpovednosť zamestnávateľov za takúto škodu bola ex lege poistená u žalovanej podľa zákona č. 274/1994 Z.z. Od 1. januára 2004, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“), rozhoduje o dávkach úrazového poistenia žalovaná. Podľa názoru odvolacieho súdu nie je súd v prejednávanej veci oprávnený opätovne preskúmať charakter nároku poškodeného zamestnanca, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté. I keď zákon č. 461/2003 Z.z. neprevzal inštitút „regresnej náhrady zamestnávateľa voči poisťovni“, žalobkyňa podľa zákona č. 274/1994 Z.z. opodstatnene uplatnila nárok na zaplatenie sumy, ktorú na základe právoplatného rozsudku súdu poskytla svojmu zamestnancovi ako náhradu za mimoriadne zvýšenie bolestného a sťaženie spoločenského uplatnenia. Povinnosti zamestnávateľa zaplatiť poškodenému zamestnancovi túto náhradu musí zodpovedať synalagmatická povinnosť poisťovne poskytnúť plnenie poistenému zamestnávateľovi. Žalobou uplatnený nárok nemožno považovať za nárok na náhradu škody podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na to, že žalobkyňa plnila podľa záväzného rozhodnutia súdu, nemôže ísť ani o nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie vychádzal teda z nesprávneho právneho názoru a v nadväznosti na to nesprávne posúdil účinky žalovanou vznesenej námietky premlčania. So zreteľom na to, že ide o nárok majúci základ v ustanoveniach zákona č. 274/1994 Z.z., sa žalobou uplatnené právo premlčuje v trojročnej premlčacej dobe počítanej najskôr od 3. augusta 2009. To znamená, že do podania žaloby (2. mája 2012) táto doba neuplynula.

3.2. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalovanej podľa § 44a ods. 2 a § 44b ods. 2 a § 44g ods. 1 zákona č. 274/1994 Z.z. uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni to, čo podľa právoplatných rozhodnutí zaplatila poškodenému zamestnancovi; žalobkyni priznal aj úrok z omeškania uplatnený v súlade s ustanoveniami hmotného práva. V odvolacom konaní úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov celého konania [§ 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku].

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnuté rozhodnutie zrušil ako spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení [§ 449 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP)] uznesením zo 6. decembra 2016 sp. zn. 3 Cdo 164/2016 (ďalej len „zrušujúce uznesenie“); vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení zrušujúceho uznesenia uviedol dovolací súd nasledovné:

4.1. Do 31. decembra 2003 bol nárok zamestnanca na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom nárokom z pracovnoprávneho vzťahu, ktorý upravoval Zákonník práce. Ak zamestnancovi pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním bola spôsobená škoda na zdraví pracovným úrazom, zodpovedal za jeho škodu zamestnávateľ, u ktorého bol zamestnanec v čase úrazu v pracovnom pomere (viď § 190 Zákonníka práce). Každý zamestnávateľ zamestnávajúci aspoň jedného zamestnanca bol ex lege (viď § 14a zákona č. 274/1994 Z.z.) poistený pre prípad zodpovednosti zamestnávateľa za takúto škodu. Išlo síce o zodpovednosť zamestnávateľa, bolo však na Sociálnej poisťovni, aby v prípade vzniku poistnej udalosti nahradila poškodenému zamestnancovi škodu na jeho zdraví spôsobenú pracovným úrazom (viď § 44a zákona č. 274/1994 Z.z.). Tento zákon pamätal na prípady, v ktorých náhradu škody poskytol priamo zamestnávateľ; ustanovoval preto (viď § 44b ods. 2), že ak zamestnávateľ uhradil poškodenému zamestnancovi škodu alebo jej časť podľa § 44a ods. 2 tohto zákona, mal (zamestnávateľ) právo, aby mu Sociálna poisťovňa uhradila (refundovala) ním nahradenú škodu. Je pravdou, že podľa § 44 ods. 4 zákona č. 274/1994 Z.z. platilo, že ak o náhrade škody rozhoduje súd, treba mať za to, že poistná udalosť nastala právoplatnosťou rozhodnutia, podľa ktorého má Sociálna poisťovňa plniť. So vznikom poistnej udalosti ale automaticky (ešte) nevznikalo právo zamestnávateľa voči poisťovni v zmysle uvedeného ustanovenia zákona č. 274/1994 Z.z. Podľa právneho poriadku účinného do 31.

decembra 2013 nespĺyval vznik práva poisteného zamestnávateľa na náhradu v zmysle ustanovenia § 44b ods. 2 zákona č. 274/1994 Z.z. (resp. vznik právnej povinnosti poisťovne na „refundáciu“) so vznikom poistnej udalosti. Právo poisteného zamestnávateľa voči Sociálnej poisťovni na „refundáciu“ podľa § 44b ods. 2 zákona č. 274/1994 Z.z. vznikalo až tým, že zamestnávateľ zaplatil zamestnancovi náhradu škody na zdraví. Bezpochyby teda toto právo zamestnávateľa nevznikalo, ak napríklad zamestnanec nežiadal nahradiť škodu, alebo zamestnancom požadovanú náhradu škody zaplatila Sociálna poisťovňa, alebo zamestnávateľ nenahradil zamestnancovi škodu, i keď ju zamestnanec žiadal; v týchto prípadoch totiž nebolo čo „refundovať“.

4.2. S účinnosťou od 1. januára 2004 bol zákon č. 274/1994 Zb. zrušený zákonom č. 461/2003 Z.z., ktorý (o. i.) zrušil aj ustanovenia § 198 ods. 1 písm. a/ až c/ a § 199 až § 213 Zákonníka práce. Záonné poistenie zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania bolo zákonom č. 461/2003 Z.z nahradené úrazovým poistením tvoriacim od uvedeného dňa súčasť systému sociálneho poistenia. Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. má nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa jeho zamestnanec po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom. Sociálna poisťovňa (a nie zamestnávateľ) je subjekt, ktorý má podľa zákona č. 461/2003 Z.z. povinnosť poskytnúť úrazovú dávku (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 139/2009, 2 Cdo 166/2011, 3 Cdo 75/20126 a 6 Cdo 253/2010).

4.3. Rozsudkami prvoinštančného a odvolacieho súdu vydanými v konaní vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 11 C 60/2005-213 bola záväzne vyriešená otázka zodpovednosti zamestnávateľa (žalobkyne) za škodu vzniknutú na zdraví zamestnanca. Náhradu mimoriadneho zvýšenia bolestného a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, zamestnancovi právoplatne priznanú 7. júla 2009, zaplatila žalobkyňa 3. augusta 2009. V čase zaplatenia tejto náhrady už ale zákon č. 274/1994 Z.z. neplatil, preto žalobkyni nemohlo voči žalovanej vzniknúť právo na „refundáciu“ v zmysle § 44b ods. 2 tohto zákona.

4.4. Žalobkyňa splnila povinnosť uloženú právoplatným rozsudkom 7. júla 2009, teda za účinnosti zákona č. 461/2003 Z.z., ktorý už nemá obdobnú úpravu, akú obsahovalo ustanovenie § 44b ods. 2 zákona č. 274/1994 Z.z. Vzhľadom na to, že zákon č. 461/2003 Z.z. neobsahuje úpravu vzťahujúcu sa na situácie, v ktorých úrazovú dávku zaplatil poškodenému zamestnancovi namiesto Sociálnej poisťovne zamestnávateľ, je potrebné vychádzať zo všeobecnej hmotnoprávnej úpravy.

4.5. Ak po 1. januári 2004 zaplatil niektorý zamestnávateľ svojmu zamestnancovi to, čo mu (ako úrazovú dávku) mala poskytnúť Sociálna poisťovňa, došlo na strane Sociálnej poisťovne k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 454 Občianskeho zákonníka, lebo v takom prípade zamestnávateľ plnil za toho, kto mal podľa práva plniť sám. Obdobne bolo najvyšším súdom - tiež v režime Občianskeho zákonníka - konštatované bezdôvodné obohatenie sa Sociálnej poisťovne na úkor inej právnickej osoby v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 124/2009.

4.6. Nesprávny je názor žalobkyne, podľa ktorého sa na daný prípad vzťahujú ustanovenia Obchodného zákonníka týkajúce sa bezdôvodného obohatenia a dĺžky premlčacej doby (poznámka dovolacieho súdu: v zmysle § 397 Obchodného zákonníka je premlčacia doba štvorročná), v dôsledku čoho by i tak bolo žalobou uplatnené také právo, k premlčaniu ktorého nedošlo. Obchodný zákonník totiž upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním (viď § 1 ods. 1 Obchodného zákonníka). Podnikaním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku (viď § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka). Pojem „podnikateľ“ vymedzuje § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka; podľa právneho názoru dovolacieho súdu ale Sociálna poisťovňa nenapĺňa znaky „podnikateľa“. Sociálna poisťovňa bola zriadená zákonom ako verejnoprávna inštitúcia na výkon sociálneho poistenia. Činnosť Sociálnej poisťovne na úseku úrazového poistenia nie je „podnikaním“, ale smeruje k ochrane zamestnancov a zamestnávateľov pred rizikami ekonomickej záťaže pri škodách vzniknutých na zdraví pracovným úrazom alebo chorobou z povolania.

4.7. V predmetnej veci žalobkyňa 3. augusta 2009 zaplatila svojmu poškodenému zamestnancovi sumu predstavujúcu náhradu mimoriadneho zvýšenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. Dvojročná premlčacia doba na uplatnenie práva zamestnávateľa na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) uplynula 3. augusta 2011. Vzhľadom na to, že žaloba bola podaná 2. mája 2012 a žalovaná v konaní vzniesla námietku premlčania, bolo potrebné žalobu v tejto časti zamietnuť z dôvodu uplatnenia premlčaného práva.

4.8. Žalovaná v dovolacom konaní opodstatnene namietla, že odvolací súd nerozlišoval jednotlivé zložky, z ktorých pozostávala suma, zaplattenia ktorej sa žalobkyňa v konaní domáhala. Je pravdou, že žaloba sa týkala nielen povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni 17 028,48 €, ale tiež povinnosti zaplatiť 3 093,32 €, ktorá predstavuje náhradu trov vynaložených žalobkyňou v konaní o náhradu škody. Vzhľadom na absenciu dostatočného vysvetlenia je napadnuté rozhodnutie v tejto časti nepreskúmateľné, čo do 30. júna 2016 zakladalo procesnú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku.

4.9. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že a/ žalovaná opodstatnene namietla, že napadnutý rozsudok v časti týkajúcej sa sumy 17 028,48 € s príslušenstvom spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, b/ rozhodnutie odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa sumy 3 093,32 € je nepreskúmateľné, čo zakladá tzv. inú procesnú vadu konania (viď R 111/1998 a R 2/2016). Dovolanie žalovanej bolo preto podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 nielen prípustné, ale aj opodstatnené.

5. Krajský súd v Bratislave, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, rozsudkom z 28. marca 2017 sp. zn. 5 Co 65/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania. Opätovne prejednal dovolanie žalobkyne v rozsahu a z dôvodov ňou vymedzených (§ 470 ods. 1, § 379 a § 380 ods. 1 CSP) a vychádzajúc zo záväzného názoru dovolacieho súdu konštatoval, že dovolanie je neopodstatnené a napadnutý rozsudok treba potvrdiť (§ 387 ods. 1 CSP).

5.1. Zopakoval, že žalobkyňa v čase úrazu svojho zamestnanca bola poistená u žalovanej pre prípad jej zodpovednosti za škodu spôsobenú zamestnancovi pracovným úrazom alebo chorobou z povolania. Právoplatnými rozsudkami súdov bola žalobkyňa zaviazaná zaplatiť svojmu poškodenému zamestnancovi náhradu za mimoriadne zvýšenie bolestného a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia (zaplatila ju 3. marca 2009) a tiež náhradu trov súdneho konania o náhradu škody. Žalobkyni nevzniklo právo na refundáciu podľa § 44b ods. 2 zákona č. 274/1994 Z.z. Žalobou bolo uplatnené právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, pri ktorom dvojročná premlčacia doba podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka uplynula 3. augusta 2011, teda pred podaním žaloby. Námietka premlčania vznesená žalovanou je preto opodstatnená a súd prvej inštancie žalobu správne zamietol v časti týkajúcej sa sumy 17 028,48 € s príslušenstvom. Na strane žalovanej došlo k bezdôvodnému obohateniu aj pokiaľ ide o sumu 3 093,32 € predstavujúcu trovy konania o náhradu škody. Dvojročná premlčacia doba (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) v prípade tejto sumy uplynula 3. augusta 2011, t.j. pred podaním žaloby. Správny je preto záver, že žalovaná účinne vzniesla námietku premlčania aj v časti týkajúcej sa sumy 3 093,32 €.

5.2. V dovolacom a odvolacom konaní úspešnej žalovanej odvolací súd nepriznal náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania, lebo jej nevznikli žiadne trovy.

6. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Podľa jej názoru sa odvolací súd, i keď viazaný záväzným právnym názorom vysloveným najvyšším súdom v zrušujúcom uznesení, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú v danom prípade predstavujú právne závery najvyššieho súdu vyjadrené v rozhodnutiach sp. zn. Obdo V 6/2000 a 3 Cdo 103/2001.

6.1. Žalobkyňa je presvedčená, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom názore, podľa ktorého žalobou bol uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 454 Občianskeho zákonníka. Na aplikáciu tohto ustanovenia neboli v danom prípade zákonom stanovené podmienky. Bezdôvodné obohatenie v zmysle § 454 Občianskeho zákonníka prichádza do úvahy len vtedy, keď ten, za koho bolo plnené, bol povinný podľa práva plniť sám, avšak neplnil, zatiaľ čo ten, kto za neho plnil, sám túto povinnosť nemal. Žalobkyňa bola ale v danom prípade povinná plniť svojmu (poškodenému) zamestnancovi na základe právoplatného rozsudku súdu. Navyše, žalovaná nebola nositeľkou povinnosti plniť (poškodenému) zamestnancovi žalobkyne. Nárok uplatnený žalobou nemôže byť považovaný ani za nárok na náhradu škody. Žalobou bol uplatnený nárok žalobkyne (ako zamestnávateľa) vyplývajúci zo zákonného poistenia jej zodpovednosti za škodu spôsobenú jej zamestnancovi, a to na poistné plnenie voči žalovanej v zmysle ustanovenia § 44a ods. 2, § 44b ods. 2 a § 44g ods. 1 zákona č. 274/1994 Z.z. Zmenou právnej úpravy sociálneho poistenia a zrušením povinného poistenia žalobkyne (zamestnávateľa) nemohlo zaniknúť jej právo, ktoré vzniklo ešte za účinnosti uvedeného zákona. Opačný názor by bol

spojený s porušením zákazu retroaktivity právnej úpravy.

6.2. V nadväznosti na vyššie uvedené nie je správny ani právny záver odvolacieho súdu, že došlo k premlčaniu žalobou uplatneného práva. V danom prípade sa právny vzťah žalobkyne a žalovanej riadil ustanoveniami Obchodného zákonníka, ktorý upravuje štvorročnú premlčaciu dobu. V čase podania žaloby táto premlčacia doba ešte neuplynula; žaloba bola podaná pred jej uplynutím. I keby predsa len išlo o bezdôvodné obohatenie v zmysle § 454 Občianskeho zákonníka (čo žalobkyňa popiera), premlčacia doba a jej plynutie by sa museli riadiť ustanoveniami Obchodného zákonníka, lebo žalobou bol uplatnený nárok z obchodného záväzkového právneho vzťahu. V nadväznosti na túto argumentáciu poukázala žalobkyňa na § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka a § 120 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. a tiež na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 5/2008 a 5 Obo 86/2005.

6.3. Z uvedených dôvodov žalobkyňa žiadala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

7. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobkyne nie je procesne prípustný, lebo nejde o prípad, na ktorý sa vzťahuje ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Podľa jej názoru je v celom rozsahu správny právny záver, na ktorom spočíva zrušujúce uznesenie. Žalovaná pripomenula, že najvyšší súd dospel k rovnakým záverom aj v inej, v skutkovo a právne totožnej veci sp. zn. 4 Cdo 124/2009. Na právny vzťah strán tohto sporu sa nevzťahujú ustanovenia Obchodného zákonníka. Pokiaľ žalobkyňa v dovolaní poukazuje na ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, ide o rozhodnutia vydané v iných, skutkovo a právne odlišných veciach. So zreteľom na to žalovaná žiadala dovolanie buď odmietnuť (ako procesne neprípustné), alebo zamietnuť (ako nedôvodné).

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie svojho rozhodnutia (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

9. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. V danom prípade dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Posudzujúc dovolanie podľa jeho obsahu (§ 124 CSP) je zrejmé, že za relevantné podľa tohto ustanovenia považuje dve otázky: a/ otázku právnej povahy nároku žalobkyne voči žalovanej, ktorý uplatnila žalobou, b/ otázku dĺžky premlčacej doby nároku žalobkyne voči žalovanej.

12. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Obsah tohto pojmu napĺňajú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Patrí doň ale aj prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané

rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili (3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017, 6 Cdo 129/2017).

13. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu.

14. Odklon právnych záverov odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odôvodňuje žalobkyňa poukázaním na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. Obdo V 6/2000. Toto rozhodnutie bolo vydané v dovolacom konaní vo veci týkajúcej sa vyslovenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia obchodnej spoločnosti; ťažiskovou bola - v súvislosti s aplikáciou a interpretáciou ustanovenia § 131 ods. 1 Obchodného zákonníka - otázka pasívnej vecnej legitímácie tejto spoločnosti. Z uvedeného je zrejmé, že predmetný odkaz dovolateľky sa týkal sporu skutkovo a právne zreteľne odlišného. Jej dovolacia argumentácia, že odvolací súd sa v danom prípade odklonil od záverov vyjadrených v tomto rozhodnutí najvyššieho súdu, je preto neopodstatnená a nespôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

15. Dovolaťka ďalej tvrdí, že odvolací súd sa odklonil od právnych záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 103/2001. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí konštatoval, že ide o spor družstva proti obci v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom. K definícii bezdôvodného obohatenia v zmysle § 454 Občianskeho zákonníka najvyšší súd uviedol, že podľa tohto ustanovenia „bezdôvodne sa obohatil i ten, za koho bolo plnené, čo po práve mal plniť sám. Ide o prípady, v ktorých existuje právna povinnosť na konkrétne plnenie u toho, za ktorého bolo plnené, a naopak, neexistuje taká povinnosť na strane toho, ktorý za neho jeho povinnosť splnil. Právna povinnosť na plnenie môže vyplývať zo zákona alebo zo zmluvného záväzku. Predpokladom zodpovednosti za získaný majetkový prospech, ktorý sa musí vydať, je objektívne vzniknutý stav obohatenia (presun majetkových hodnôt), ku ktorému došlo spôsobom, ktorý právny poriadok neuznáva. Z uvedeného vyplýva, že ku vzniku osobitného záväzkového právneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia sa na strane obohateného nevyžaduje ani existencia zavinenia (či vo forme úmyslu alebo nedbanlivosti), ani existencia protiprávneho úkonu, ale ani to, či sám o získaní bezdôvodného obohatenia vedel či nevedel. Stačí, že k obohateniu došlo bez právom uznaného dôvodu. Nie je ani rozhodujúce, či plnenie spočívalo v peňažnom plnení či v inom vecnom plnení, resp. vo vykonaní určitých prác“.

15.1. Právne závery najvyššieho súdu vyjadrené v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 103/2001 sa nelíšia od právnych záverov, ku ktorým dospel najvyšší súd v zrušujúcom uznesení a ktoré potom prevzal odvolací súd v napadnutom rozsudku.

15.2. Dovolaací súd z týchto dôvodov uzatvára, že odvolací súd sa riešením predmetnej otázky neodchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, konkrétne od právnych záverov vyjadrených v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 103/2001. Najvyšší súd pre účely tohto dovolacieho konania opakuje, že na obdobných skutkových a právnych záveroch spočíva tiež rozhodnutie sp. zn. 4 Cdo 124/2009. Pokiaľ žalobkyňa zrušujúce uzneseniu dovolaciemu súdu vytkla nezachovanie postupu podľa § 48 ods. 1 CSP, dovolací súd uvádza, že toto ustanovenie dopadá na prípady, v ktorých trojčlenný senát najvyššieho súdu dospeje k záveru, že je dôvod na odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu alebo na zmenu právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí trojčlenného senátu najvyššieho súdu, alebo na odklon od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu. Pokiaľ trojčlenný senát dospeje k záveru, že tieto dôvody nie sú dané, vec nepostúpi veľkému senátu najvyššieho súdu (R 17/2017).

16. Pokiaľ žalobkyňa v dovolaní tvrdí, že nielen právna kvalifikácia žalobou uplatneného nároku, ale tiež otázka premlčania sa v danom prípade nemali riadiť ustanoveniami Občianskeho zákonníka (a že teda odvolací súd, zastávajúc opačný názor, sa svojimi právnymi závermi odklonil od ustálenej rozhodovacej

praxe dovolacieho súdu) a v súvislosti s tým poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 86/2005, dovolací súd pripomína, že v konaní tejto spisovej značky išlo o právny vzťah dvoch podnikateľských subjektov, v rámci ktorého jeden poskytol druhému finančné prostriedky v dohodnutej výške, pričom ako zabezpečenie vrátenia poskytnutých prostriedkov slúžil prevod cenného papiera. Okolnosti, ktoré boli významné pre rozhodnutie najvyššieho súdu v tomto, žalobkyňou označenom prípade (osobitne to, že išlo o obchodnoprávny vzťah), sa teda skutkovo a právne zreteľne líšia od okolností významných z hľadiska predmetného sporu žalobkyne a žalovanej. Odkaz žalobkyne na toto rozhodnutie je preto z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nenáležitý.

17. Konštatovanie najvyššieho súdu obsiahnuté v predchádzajúcom bode o nenáležitom odkaze žalobkyne na iné rozhodnutie najvyššieho súdu, sa primerane vzťahuje tiež na ďalšie rozhodnutie najvyššieho súdu označené žalobkyňou v záujme doloženia odklonu právnych záverov odvolacieho súdu. V konaní, v ktorom najvyšší súd konal pod sp. zn. 1 Obdo V 5/2008, išlo o (skutkovo a právne odlišný) záväzkový obchodnoprávny vzťah podnikateľských subjektov, týkajúci sa práva toho, komu banka v dôsledku porušenia § 709 ods. 1 Obchodného zákonníka neoprávnene inkasovala peňažné prostriedky. V danom prípade ale, ako už bolo uvedené, nešlo o obchodnoprávny vzťah.

18. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd právnymi závermi, na ktorých založil rozhodnutie napadnuté dovolaním žalobkyne, neodklonil v nastolených otázkach (a/ právnej povahy nároku žalobkyne voči žalovanej uplatneného žalobou, b/ dĺžky premlčacej doby práva žalobkyne voči žalovanej) od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú v danom prípade predstavujú rozhodnutiach najvyššieho súdu uvedené vyššie.

19. Vzhľadom na to, že sa odvolací súd pri riešení uvedených právnych otázok neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

20. Najvyšší súd procesne neprípustné dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

21. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.